

Փոռնիք ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրաւիրուի. — Տարե-
կան բաժանորդացիներն եւ երկու և կէս արծաթ Մեհիս
խանի վճարելի, քե՛ր մայրաքաղաքի և իւր արտա-
մանք և քե՛ր գաւառացի համար. — Վեց և երեք տե-
ւոյ համար ալ բաժանորդ կը կոչուի. — Հասք 40
փարայե, եւ կը գտնուի մասնաւորապէս Պակի-Գարու
քաղաքի և գրաւման. Նշան աղայի խանութը. —
Մանուկանց տղոյ 3 դրէ և մեկ անգամի համար
Սեփի մասն կ'ըլլայ աւելի անգամներու համար:

Հ. Օ. Ս. Ս.
Առ Տիգրան - Տիգր. Հ. Ս. ԱԼԱԺԱԺԻԱՆ
Կ. ՊՈՒՆՍ
Պաշտպան. Նախկին խան վերի յարկ, քիւ 16

درجہ اولیٰ باقی بازارندہ نافہ خانہ اوست قائم
نومبر اولیٰ اوسطہ ہونچہ غرضی صاحب امتیازی
مبارک سوم آلا جاجیان
ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du Journal Armenien
POUNTCH
16 Nafé-Han, Balouk-Pazar 16
Constantinople

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈԽԵՉԻ

ԳԵՐԵՋՄԱՆԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Գաղղիայ խորհրդարանին մէջ
քանի մը նշանաւոր երեսփոխան-
ներ գերեզմանատանց համար օ-
րինական ծրագիր մը մտաւորեց,
եւ առաջարկեց են՝ ծրագրին ըն-
դամներով որոշել որ իւրաքան-
չիւր գաղղիացի գերեզմանատան
մէջ ձրի տեղ մը ստանայ՝ իրեն-
ներէն իւրաքանչիւրին համար:
Այս առթիւ առարկեր են թէ՛
ամէն մարդ, հարուստ ու աղքատ՝
հոգաւորայ մը կ'ուզեն միւսերը յի-
շատակին համար՝ արատաւելու
կամ աղօթելու, թէ՛ հոգաւորը
բազմէն նպատաւորութեան համար
կը արուի այժմ, աղքատը կը տես-
նէ իւր ննջեցեայ գերեզմանին
քանի տարիէն անհետացածն,
և կը պարտաւորի միտուել խոտե-
րու, տառապանքներու ու վրատակ-
ներու մէջ:

Բնաւ տարակոյս չունինք թէ՛
ի լուր այս առարկանական գեղե-
ցիկ ծրագրին, խորհրդարանին
ամէն կողմանց անդամներէն հա-
ւանութեան ազդեցական բարձրա-
ցած են, և ծրագրին պիտի ըն-
դամուի՝ հաւանականաբար, աղ-
քատիկ դատաւարդին աւելի՛ նը-
պատաւոր բարեփոխութեամբ,
որով պիտի մեծարուի աղքատիկ
ննջեցեայն ալ, և պիտի միտնար-
ուին աղքատիկ ննջեցեայ տէրերն
ալ:

Եթէ ամենք գործնական թէ՛
ի՞նչ պատճառաւ կամ ի՞նչ նպա-
տակաւ լրացուցայ այս առաջին
բաժնին մէջ կը հրատարակուի մը
Գաղղիայ գերեզմանաց վերաբեր-
եալ օրինական ծրագրի խնդրին,
կարծեմք՝ շատերը գիւրաւ պիտի
մակարեւրեն մեր նպատակը, վրան
գիտեն թէ մեր գերեզմանատանց
մէջ ալ հարուստ ու աղքատ նըն-
ջեցեայ համար խորաթիւն խնդ-
րիններ կան, անգի ու վարձքի
սակարկութեան խնդրիններ յաճախ
կը յուզուին, աղքատիկ դատա-
ւարդին դառն գոգոհութեան ու
գանգատանաց տեղի կը արուի,
և այս վիճակն աւելի մանրացած
է գերեզմանատանց օրինաւորակե-
լէն ի վեր: Արդարեւ աղքատիկ
գառն իւր ննջեցեայն թաղմանէն
քիչ ժամանակ ետքը չլինար զըտ-
նել անոր գերեզմանը, որպէս զի
առ ի մեծարանո այցելէ, արատա-
ուէ կամ՝ աղօթէ: Հետեւաբար
անհրաժեշտ պէտք է որ մեր գե-
րեզմանատանց մէջ ալ աղքատիկ
ննջեցեայ թաղման յատուկ ու ու-
րոշ տեղեր նշանակուին, ձրի աղը-
ռին թաղման տեղերն, և հա-

լուստ ննջեցեայ թաղման համար
առնուած գրաւմանքն մաս մը
յատկանայ աղքատիկ ննջեցեայ
գերեզմանաց բարեկարգութեան:
Հարուստ ննջեցեայն եթէ եր-
բէք ի կենդանութեան իրենց յի-
շատակն յուրեքացուցած են մե-
ծադրութեամբ ու առատածեւ-
նութեամբ, կամ՝ յետ մահուան
գործարկելի մեծադարգէն կտա-
կադրեր ունեցած են, — հոյակա-
ւորց պամբարանաց խի պէտք չեն
ունենար: Անխառնութեան չըլլար,
եթէ անոնց գործարանին վառաւո-
րութենէն, ճոխութենէն մաս մը
անանցուի աղքատիկ ննջեցեայն
անշուք գերեզմանին: Կարելի չէ՛
որ Պատրիարքարանը այսպիսի
հրահանգներ տայ որոյ անկ է:
Ընդունելի չէ՛ որ գոնէ գերեզմա-
նատան մէջ ամենապարզ ինչ հա-
ւատարի աղքատիկն՝ խորտակու-
նով:

Կը յուսամք թէ՛ աղքատիկ
գառնակարդին համար չըլլայոր
գէթ այլապի չնոր՝, որուն նըն-
ջեցեային յազարկաւորութեան
արդէն չա՛տ անշուք ու չա՛տ ան-
պաշտած կերպով կը կատարուի:
Եկեղեցւոյն զանգարն՝ երկա՛ր,
դա՛ն ու արդարեւ չի՛նչ չի՛նչ,
եկեղեցւոյն չընդարարուի՝ չլուստ-
վաւոր, գաղաղմ ճոխ մահաւորի
վրայ չընդարարար, ամէն տարի-
ճաննելէ եկեղեցեայնաց բազ-
մաթիւն թաղման չեն կազմեր,
եկեղեցեայնաց արարողութիւնք
ճա՛նք ճա՛նք չեն կատարուելը,
ներբողայն ու ճարտարահմա գամ-
բանականները բնութեն չեն գո-
ւար, լրացէք յազարկաւորու-
թեան հանգիսի մանրամասն նկա-
րագրութիւններ չեն հրատարա-
կել, գովառներով լիտաւա կեն-
սաղրութիւններով բազմա էջեր
չեն լեցնել: Ծաղկեղէնի փոխան
նախարարութիւնք չեն ըլլար, չեն
հրատարակուի:

Ահա այս ամէն վառաւորու-
թիւններէ զուրկ աղքատիկ նըն-
ջեցեայն թաղման տեղին համար
է՛ որ վաղը ինչ չորս մը ընել կ'ու-
ռաջարկուի:

Եւ չեմք մտնար՝ այս տա՛թիւ
միտնաւորան առաջարկել, որ աղ-
քատիկ ննջեցեայ տեղերուն հետ
յազարկաւորութեան ծախսը հա-
մար կանխաւ սակարկութիւն չը-
նեն քահանայք կամ թաղական
խորհրդակա՛նք, մինչեւ ալ յի-
շատակն իրենց ննջեցեայն հիւան-
դութեան տան իրենց կարգաւ-
թիւնէն շատ աւելի գահաւորութեան
ները բնութեն, գոյք ու կոյք վա-
ճաւած վրանած են, աշխատած
տընած են, և իրենց սիրելիին
մահուան վրայ գառնապէս կ'ող-

լան, կարտատուեն յանձնարար-
աւոր համակեալ, և մինչեւ հո-
գեւոր հարց, հոգեւոր վերակա-
ռաց անկ է միտնարել զանոնք
այն տան, և ո՛չ թէ սակարկու-
թեան մտնել թաղման ծախսը
համար, և ո՛չ թէ կանխաւ պա-
հանել կամ երաշխաւորութիւն
ուզել: Այսպէս չէր նախկին ժա-
մանակաց մէջ, և այսպէս չըլլա-
լան պատճառաւ ա՛յն տանները
աւելի յարգանք ու համակրանք
կը վայելէին եկեղեցեայն հար-
կա մանուանդ քահանայ հար-
կաւոր ա՛յն տանները եկեղե-
ցեայն հարք նիւթական անտա-
նելի անձեղութեամբ կը տառա-
պէ՛ն, անօթի՛ ծարա՛ւ էին:

Դիտէ մեր ժողովուրդը թէ՛
իւր հոգեւոր պէտքերը մատակա-
րարող կղերին նիւթական պէտ-
քերն հոգաւու անհրաժեշտ պար-
տաւորութիւն անի: Մեր ժողո-
վուրդն աւելի վեհանքութեամբ
և առատածեւնութեամբ կը վար-
ուի, երբ տանէ կղերին վեհ-
անքութիւնն ու անշահամիլու-
թիւնը:

Կղերին պարտքն է՝ եկեղեց-
ւոյ մէջ, գերեզմանատանց մէջ,
խորաթիւն ցոյցեր չընել, հա-
րուստի ու աղքատի մէջ կարեւր
եղածին չափ հաւատարութիւն գա-
յացնել, և մինչեւ իսկ ժամակոյ-
ներուն կամ պահապաններուն
պատուիրել որ խորութեամբ ընտ-
րութեամբ բազմոյ տանելու, շա-
հազարեղու սպորութիւնը ջնջեն
եկեղեցեայնէն:

Առ այժմ այսպիսի Պատրիար-
քարանէ կը սպասուի այսպիսի ե-
կեղեցեայն բարեկարգութեանց:

ՊԱՅՄԱՆԱԲԱՐԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԱԼ ԼՈՒՐԵՐ

Տնտեսական խորհուրդը՝ Պատ-
րիարքարանի համար թոշակաւոր
միտնան փառաբանի մը պէտք
տեսնելով՝ Գաղղիական ժողովին
տեղեկագրեր, և այդ պաշտօնը
փառաբան Սոլախեան կարապետ
էֆէնտի յանձնել առաջարկել է,
սակայն Գաղղիական ժողովը չը-
րեքշարքի առաջ նախն մէջ մնա-
լան փառաբանի հարկ չէ տե-
սել, և տարկելով թէ՛ դատական
խնդիրներն արդէն կը յանձնուին
ժամօթ ու կարող փառաբանաց,
և անոնք յոժարակամ կը կատա-
րեն իրենց յանձնարարեալ գոր-
ծերը:

Բարեբոյ էֆէնտի Թէլեան
որ երկու շաբաթէն ի վեր երեսա-
պէս կը գտնուի, այսօր կամ վաղը
կը մեկնի անտի, մայրաքաղաք
վերադառնալու համար: Մտա-

դրած էր՝ երկու շաբաթ միայն
մնալ:

— Նիւթարդի Պատրիարկ գիւ-
ղի ծանօթ Հայերէն ճանիկ աղա
Խաչերեան՝ 66 տարեկան՝ մահ-
կանացուն կնքել և արժանաւա-
լի չըով կատարուել է յուզար-
կաւորութեան հանդէսն, որուն
ներկայ դռնուներ են հանդուցելոյն
որդին՝ Արմաշի միւրան 8. Եղիշէ
վարդապետ՝ ընկերակցութեամբ
8. Թորգոմ վարդապետի: Հան-
դուցեալն բազմա տարիներ զիւ-
ղին միտնարութեան ու Թաղական
խորհրդոյ անդամակցութեան պաշ-
տօնները վարած է գոհացուցիչ
ընթացքով: Կը յաւակցի մը Խա-
չերեան տան, որ բազմա ժամա-
նակէն ի վեր մեզ ծանօթ է, առ-
րիններ առաջ գիւղին մէջ վայելած
եւթ իրենց հիւրասիրութիւնը, և
լրացրիս համար երբեմն ո՛չ սա-
կաւ հոգածութիւն ունեցած են:

— Յուզիկի աւարտական հիւ-
պատոս Պ. Բաղդալ Մարտաշանի
ընդը՝ Աննա խաթուն՝ 90 տարե-
կան, նախորդ ամսոյ 15 ին մահ-
կանացուն կնքել, և մարմինը
երեսապէս փոխադրուելով՝ յու-
զարկաւորութեան հանդէսը կա-
տարուել է մեծ չըով: Ներկայ
գտնուել են Երեսայի մայր աղա-
տրիական հիւպատոսն, ամուսին
տիկինն ու զաւակները եւ այլ օ-
տարադիկ ծանօթ անձինք: Ըստ
կարգադրութեան Ամեն. 8. Յա-
րութիւն Ս. Պատրիարք Հօր՝ դը-
թէ բոլոր միաբանք ներկայ դը-
նդուներ, յատուկ պատարագ մա-
տուցուել եւ գամբանական խօս-
ուել ի: Պ. Բաղդալ գրամական
նուէրներ բաշխել է բոլոր միա-
բաններուն: Հանդուցեալ տիկինը
կը գովուի իբրեւ ջերմեանագ կրօ-
նաւոր ու բարեսէր:

— Տիգրիսի մէջ այս օրերս մե-
ուր է Յարութիւն Շախաբեան, 250 հազար լուսլիկ հարստութիւն
թողով կնքել, որուն մահուանէն
ետքը այդ գոմարը քաղաքին
պիտի մնայ եղբը՝ ժողովրդական
կրթութեան ու հիւանդանոցի հա-
մար:

— Պուլլարիայ Հայոց առաջ-
նորդական ընտրութիւնը կատար-
ուել է ետքը 7 անձերէ մասնաժո-
ղով մը կազմուել է, մինչև նոր
ընտիր Առաջնորդին գալը հսկելու,
և առաջնորդութեան յատկացեալ
գովառները գտնել պահելու
համար: Շատ լուր կարգադրու-
թիւն մ'է՛ այս Շատ հաւանական
էր որ՝ յիշեալ նպատակաւ գառ-
նաւոր գրամներն տարբեր նպա-
տակներու յատկանային:

— Իսկիւտարի Եֆէնտի-Մահալէ
թաղի Մարիթար Տիգրան էֆէնտի

չորեքշաբթի գիշեր յանկարծա-
մահ եղաւ: 70 տարեկան էր:
Գրեթէ 40 տարեէ ի վեր կը վարէր
այդ պաշտօնը:

— Քանի մը շաբաթ առաջ
հրատարակուեցաւ թէ՛ Ռոմանիոյ
Պաքով քաղաքի Հայոց հոգեւոր
հովիւ 8. Գրիգոր քահանայի պաշ-
տօնավարութեան ընթացքին դէմ
գոգոհութեան ու գանգատանաց
գիր գրուած է Պատրիարքարան:
Արդ ծանօթութիւն արուած է
Պատրիարքարանէ թէ՛ ընդհա-
կաւան, գոհութեան գրեր կան,
և առաջարկուած է վարձատրել
մեծարել 8. Գրիգոր քահանայն,
որ բազմա ժամանակէն ի վեր ըստ
արժանոյն կը կատարէ իւր պաշ-
տօնն ու պարտաւորութիւնները:
Հաճութեամբ կը հրատարակուի մը
այս ծանօթութիւնը:

— Կիլիկիայ Կաթողիկոս Ամեն.
8. Սահակ Սրբազանն՝ որ Ատանա-
յէ Մէրսին գաղաժ էր, վերա-
դարձել է յԱտանա:

ՆԵՐՓԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ, ուրաթու աղօթից հան-
դէսէն ետքը, մայրաքաղաքի
անդղական դեղանն՝ Օգոստ.
Սուլթանին ներկայանալու պատիւ
ունեցաւ:

— Մայրաքաղաքի աւարտի-
ական ու ռուսական դեսպանք ե-
րեքշաբթի Բ. Դրան մէջ տեսակ-
ցեցան արտաքին գործոց նախա-
րարին հետ: Դերմանական դես-
պանը նոյն օրը առաւօտուն գնաց
արտաքին գործոց նախարարին
ապարանքն:

— Կայսերական հրաման ելած
է՛ ընդհանուր ամաթօշակ մը
վճարելու համար:

— Պիլիկի Կէնճ դաւառի
նախկին կառավարիչ Իպրահիմ
Քեմալի փաշա՝ որ ժամանակէ մը
ի վեր հիւանդ էր, երեքշաբթի
մեռաւ:

— Գահլիէի Պուլաքի Թիւրք-
մէն փողոցի մէջ երկյարկ տուն մը
փլեր, 15 հոգի փրատակաց տակ
մնացեր, 5ը մեռեր և միւսները
ծանրապէս վիրաւորուել են:

— Այս շաբթու ալ 138 իւրըմ-
ցի մահաւորականք մայրաքաղաքս
եկան:

— Յունաց Պատրիարքարանը
գրեր է ներքին գործոց նախա-
րարութեան թէ՛ յոյն եկեղեցիի
մը կամ յոյն տան մը գրինք գրո-
նրուած մանուկներն, երբ իրենց
յոյն ըլլան հաստատու թուղթ
մ'ալ կը գտնուի, պէտք է որ
յոյն եկեղեցիի կողմանէ անանին,
և համարգային անկեղանոցը չըր-

կրուին : Նախարարութիւնը ըստ այսմ՝ հրահանգ տուեր է քաղաքացիներուն համար իրենց անկերպանքը տնօրէնութեան :

— Գերմանիոյ կայսեր կողմանէ Օգոստ. Սուլշտինն նուիրեալ չորս նոյնքներ՝ երկուշաբթի մայմաքաղաքս բերին կայսեր ասպատանաց դերտնօրէնն ու չորս ձիադարմանք :

— Գահիրէէ վաճառական Նիքորաքի ձիադարմա 400 անգլիական ոսկի զրկեր է Յունաց Պատրիարքարանը՝ Բուսէլիի դօրաց ձմերային պիտոյից համար :

— Գոնեա-Էրէյլի երկաթուղւոյ շինութեան ընկերութեան տնօրէն Պ. Մաքիլէն 16200 զրէ հաւաքեր՝ Գոնեայի մէջ մահմետական կիներէ կազմուած հանգանակիչ յանձնախմբին զրկեր է Բուսէլիի շրջաց ձմերային պիտոյից համար :

— Կայսերական հրամանաւ հետեւեալ տրամադրութիւնք աւելցած են պատժական օրինաց յաւելումով զրայ : — 13 տարի տաժանակիր աշխատութեան կը դատապարտուին անոնք, որ առանց արտօնութեան կտուրուրութեան թուրքիոյ մէջ ո՛ր եւ է քանակութեամբ ծինակից կը մըսցունեն, կ'ընգունեն, կը պատրաստեն եւ դիտութեամբ կը դիւրացունեն այդ գործառնութիւնները : — Մշակչներու տաժանակիր բանտարկութեան կը դատապարտուին անոնք, եթէ հաստատուի թէ խռովարարութեան նպատակաւ ըրած են այդ արարքն, իսկ մահաւաճ կը պատժուին, եթէ այդ նպատակը իրագործած են : — Եւրոպայ տաժանակիր բանտարկութիւն կը վճռուի անոնց համար, որ ապօրէն կերպով վառող կը լինեն, մաքսաներգութեամբ կը ներածեն, եւ անոնք, որ կ'ընկերակցին այդպիսի մարդոց :

— Իզմիրի վէզիր խմոր մէջ անցեալ հինգշաբթի Կեսարացի Նիլա անուն յանձնակատարն ընկողը ինքզինքն սպաննէր է, եւ հայրն ալ՝ Ղազար Մարտինեան՝ սպասաւորէն իմանալով որդւոյն անձնասպանութիւնը, տանը ճէմիչին մէջ սպաննէր է ինքզինքն : Հայր ու որդի նամակներ ձգելու են, որոնցմէ կ'իմացուի թէ՛ ուրջեր են անձնասպան ըլլալ եւ անակոթեան անպատուութիւնը չկրել :

Պատահական, Ասիական եւ պնշոն : — Վէզիրութեան աստիճան՝ կըրթական նախարար Հալիմ պէյի : — Ստանիէ աստիճան՝ Երզրուի վաճառական Երէն Տէր Ազարեան Կարապետ է-ֆէնիկի, եւ Իզմիրի փաստարաններէն Նազարէթեան Միհրան էֆէնիկի : — Երկրորդ աստիճանի Շէֆաքաթ պատուանշան՝ Կոստանթնուպոլսոյ Նախարար Շէֆիք փաշայի Այիւլ հանըմ քըրօշ, եւ երրորդ աստիճանի՝ անոր Բուզգիէ, Բեֆգիէ եւ Չէյնէյ հանըմ աղջիկներուն : — Երկրորդ կառավարչութիւնը՝ Պաշայի Նախարար Կոստանթնուպոլսոյ Մահմուտ Արիֆ փաշայի : — Թուրքիոյ կառավարչութիւնը՝ Պէրաթի կառավարիչ Ճէլլա պէյի, որուն յաջորդը թուրքիոյ կառավարիչ Չիլլա պէյն : — Երրորդ աստիճանի Օսմանիյէ՝ Պէյրութի նահանգի Մէքթուպէ Մահմուտ պէյի : — Սըլայի նահանգի Կատիկ Կառավարիչ Կալիպաշի Մուսթաֆա Կարիւկանի գլխավորութեամբ Մուսթաֆա Սուլթանի էֆէնիկի : — Գոնեայի նահանգի Արապտի գլխավոր գլխավոր

մութիւնը՝ Պորի գլխավոր Թահիր է-ֆէնիկի : — Սուլթան աստիճանի Մէքթուպէ՝ Անիւքի Յունաց Պատրիարք Տ. Մէլաթիոսի :

Դ Ր Ա Մ Ա Կ Ա Ն	
Կ. Պոլիս 1 Նոյեմբեր 1903	
Օսմանեան Գոնտիլտէ . . .	35-17
Բուսէլիի երկաթուղի Փր. . .	135-50
Թրամուէյ . . .	1. 0. 6-
Օսմանեան լիքան 100 զրուէն	
Մէքթուպէ . . .	108, 3
Ռուսիոյ թղթագրամ . . .	8, 63
Ռուսիոյ Բու. . .	89, 10
Գաղղիական լիքա. . .	87, 13
Գրիմից . . .	51, 4

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Ձէմալբէյի հեռագրութեամբ է թէ՛ ռուսական Պոպր թնդանօթակիրն նաւազներէն 26 հոգի յարձակում կրեցին Ճաւրնեհուր կողմէ, աւրիւսի կռիւ մ'եղաւ, բազմաթիւ նաւազներ վիրաւորուեցան, երկու ճարտն սպանուեցան, եւ ճարտները կտորեւեղու խուժեցին եւրոպական թաղը, մահաւան սպանուիք ընկելով ըստ ռուսերուն, եւ ռուսական մարտանաւեր զրկուեցան ի Ձէմալբէյ :

— Կովկասու կուռակալ կարգեցաւ՝ Ռուսիոյ զինուորական գործոց նախարարն, փոխանակ կալիցին իշխանի :

— Հռոմայ Պապը եկեղեցական ժողովի մը մէջ ըսեր է թէ՛ եկեղեցին հակառակ չէ յառաջագիւղութեան ու դիտութեան, եւ հերքեր է ա'յն կարծիքը թէ՛ պէտք չէ որ Պապը քաղաքական գործերով զբաղի :

— Ճաւրնի մէջ նախարարական կարեւոր փոփոխութիւններ եղեր են Նշանաւոր քաղաքագէտ անձինք ի պաշտօն կոչուելու են : Կը կարծուի թէ այս փոփոխութիւնն ալ պիտի նպաստէ՝ Ռուսիոյ ու Ճաւրնի ինքզինք իրաւախոհութեամբ կարգադրութեան : Նախարար լուրերն արդէն կը հաւատան թէ՛ մօտաւոր պատերազմի երկիւղներն փարատած են :

— Վիէնայէ լուր ելեր է թէ՛ Գերմանիոյ ու Ռուսիոյ կառավարութիւնք, երկու կայսերաց վերջին տեսակցութեամբ, միաբանած են որ եթէ Ռուսիոյ հարկաւորութիւնը պատերազմի ճաւրնի դէմ, եւ կ'ընդհանր օժանդակէ ճաւրնի, Գերմանիոյ ալ Ռուսիոյ պիտի օգնէ :

— Յիւստէնթիոյ մէջ աւազակները յափշտակելու ընդ տարեր են Պ. Էտվար անուն միլիտանտէրը, եւ մահաւ սպանուեցաւ 1 1/2 միլիոն ֆրանք պահանջներ են անոր ընտանիքէն : Պ. Էտվար մինչեւ ցարդարձակուած ըլլալու է, որովհետեւ ընտանիքն հաճեր են հատուցանել պահանջուած դուստրն :

— Անգլիոյ թագաւորը ներկայ գտնուեցաւ թոքախտաւորաց ապարինարանի մը հիմնադրութեան հանդէսին, որոյ համար 5 միլիոն ֆրանք նուիրած է թագաւորին բարեկամ Սրբ. Էրնէսթ Բուսէյ :

— Պեւքիոյ ծերակոյտին ատեն նապեալ Իւրընէ՛ անցեալ կիւրակէ առաւօտ յանկարծամահ եղեր է :

— Անգլիոյ կլաւքօ քաղաքի մէջ հրդեհ պատահելով մեծ շէնք մը այլեր, քանի մը չըհաններ

բոցերուն մէջ մնացեր՝ մոխիր դարձեր եւ 20 հազար ֆրանքի փրակներ է :

— Ռուսիոյ կայսրն ի վիսպատէն այցելութեանն ուղիք՝ զանազան պատուանշաններ նուիրեր է Գերմանիոյ նախարարաց, պաշտօնատարաց ու զօրականաց ունաց, եւ թանկագին նուէրներ իւր անձնական ծառայութեան մէջ զըսնըռող անձանց :

— Սաքսոնիոյ նախկին իշխան Նուհին Լուիզ անձնասպանութեան ձեռնարկել է ինքզինքն պատուահանէ մը վար նետելով : Ժամանակէ մը ի վեր մտային հիւանթութեամբ կը տառապի, չընաւար, բան չուեր եւ արուեստական միջոցներով անուղ կը տըրուի :

— Նիւ Եորքէ կը հեռագրեն թէ՛ Ամերիկայի մանարանատէրերը մեծաքանակ լամպակ կը գնեն արտադրող կեդրոններէ :

— Փարիզէ հեռագրութեամբ է թէ՛ առատ ձիւն կը տեղայ Ալպեանց մէջ, տեղ տեղ մինչեւ 2 մետր բարձրացած է, եւ երթեւեկութիւնք դադարած են :

— Քանատայի մէջ թմոռա Պըրն անուն ծերունի ձկնորս մը կառավարութիւնէն 23 ֆրանքի գներ է՝ 70 տարի առաջ ծովէլըքէն քիւլմէթ մը հեռու 30 մետր խորութեամբ ընկղմած հին առաքատանաւ մը բեկորները, զոր ոչ ոք չէ ուղեր հանել՝ ծովը բեկորներուն արժէքէն աւելի ըլլալուն համար : Երբեք ձկնորսը գներ է, որովհետեւ երկուստարգութեանն ատեն իմացած է եղեր թէ նաւուն մէջ զանձ մը կայ : Յաջորդ է գանել սուղակի միջոցաւ, 250 հազար ֆրանքի ոսկի՝ տակաւներու մէջ :

— Գերմանիոյ Կիլիմ կայսեր խռովողին ձախ կողմին վրայ վիրաւորական գործողութիւն մը կատարուեր, եւ բժշկաց կողմանէ հրատարակուեր է թէ՛ կայսեր առողջական ընդհանուր վիճակը լաւ է :

— Իտալիոյ եւմտական նորընտիր նախարար Ռոզանո գիշեր ատեն ինքզինքն սպաննէր է ընկողը ըրով : Կ'ըսուի թէ անձնասպանութեան չարժանութիւն եղած է իւր գէմ ընկերակցականաց պայքարն եւ երկու օրգոնք ընթացքէ կնալն ուղղեալ նամակ մը գտնուեր է, որուն մէջ գրեր է թէ՛ ինքն պարկեշտ մարդ մ'էր եւ կը մեռնի իւրեւ պարկեշտ մարդ :

— Գերմանական հարաւային արեւմտեան Ալբրիկէի գաղթականներն մէջ՝ Հոթէնթիոթ ցեղէ Պարտէլլարցիներն յարձակելով Վարմիպատի պահպան զօրաց վերայ՝ զամենքն ալ ջարդեր, բերդն ու գիւղը այլեր է լուր գերմանացի ընտանիքները սպաննէր են : Անգլիացի ընտանիքներ ալ գերմանիկներ են վայրենացի ձեռքը :

— Չինաստանի Չէ Գեանիկի նահանգի մէջ՝ չինացիք միւսխանարական երկեղէնի մը այլեր, եւ տեղացի երէց մը սպաննէր են :

ԱՅԼԵՒԱՅԼՔ

Ամերիկայէ տարին 600 միլիոն տոլարի վաճառք կը ներածուի յԱնգլիա, իսկ Անգլիայէ յԱմերիկա՝ 155 միլիոն տոլարի :

— Սիպերիոյ երկրին՝ երկրաշարժի ինքնորոգ մասին չափ ընդարձակութիւն ունի :

— Անգլիոյ հեռագրական թելերուն երկարութիւնն է 30000 մղոն, կառավարութիւնը տարին 2 միլիոն 250 հազար լիւր ծախք կ'ընէ՝ հեռագրաց կանոնաւոր ու արագ ընթացքին համար : Ծախսոց 1 1/2 միլիոնը կը արուի պաշտօնից, երկրաշարժաց եւ սպասարարաց :

— Ալպեաններն ըստ ունաց՝ ամենատարագ շուկակառքի չափ արեւմտաց են, եւ միջին հաշուով՝ ժամը 34 մղոն կ'ընթանան :

— Հարաւային Ամերիկայի մէջ, բաց ի Պարագուայէ՝ ընդհանրապէս սպաննէն կը խօսին :

— Ըստ տեղեկագրի Փարիզի փոքրամասն տնօրէնի՝ ամբողջ աշխարհի վրայ 1600 միլիոն ֆրանքի արժէքով ոսկի արտադրուած է 1899 ին :

— Յունաստանի կառավարութեան հարաւային արտօնքն է 875 միլիոն ֆր. :

— Յունաստան տարին 128 միլիոն ֆրանքի ներածութիւն եւ 95 միլիոն ֆրանքի արտածութիւն ունի :

— Յունաստան 1000 քիլոմէթրի չափ երկաթուղի ունի :

— Իտալիոյ կառավարութեան հոկտեմբեր ամսոյ մաքսային հատոյթները 3 միլիոն 600 հազար ֆրանք նուազ եղեր են :

— Ներքին գործոց պաշտօնատան վիճակագրութիւնէն կ'երեւի թէ՛ 1901ին Թ. Երզրի մէջ 514 միլիոն զրուչի կառավարական տուեալներ եղած է, 89 միլիոնը՝ մայրաքաղաքէն ու շրջականերէն :

— Բժիշկները՝ Ամերիկայի միլիոն նաւորներէն Պ. Ճոն Բոգըֆիլդի պատուիրէր են երբեք կերակուր չուտել, այլ միայն հակիթ եւ խաւարուղէն :

— Անգլիոյ մէջ բժշկաց օմաք օխեր են պնդել թէ՛ պէտք չէ որ բժիշկները մարտատու ըլլան, որովհետեւ մարտին մէջ գտնուած միջոցները տունէ տուն կը փոխադրուին, եւ թէ վիրաւորական գործողութիւնն էր իրենց ընդացը մարտուն են : Ուրիշ բժիշկներ ալ ընդհակառակ կ'ըսեն թէ՛ բժշկաց մարտքն օգտակար է, որովհետեւ միջոցները անոր մէջ արգիւտ կը մնան, եւ չեն կրնար դուրս ելնել, ուրիշին փրկուել :

— Նիւտի երկրաշարժը՝ նշեցնելը գաղաղին մէջ պաշտօնատան կողմերը կը դնէին : Երկրաշարժի հեռավորութեան չափը կը չափուի ընդ միջոցներէն : Երկրաշարժը 110 կրամ ծանրութեամբ բան մը Մարզու մը զլիւն մագիւր՝ ընդհանրապէս, 130 հազար թէլ են, եթէ միջին հաշուով մէկ թէլը 90 կրամ ծանրութեամբ բան մը կրնայ կրել, ուրեմն բոլոր թէլերը պիտի կրնան 137 քիլոկրամ բեռ մը տանել :

— Երկու փորելացի մանկամարդ կիներ, զեղեցիկ զգեստներով զարդարուած՝ Եւրոպայի նշանաւոր քաղաքները կը շրջին, ամենուն ուշադրութիւնը կը գրաւեն իրենց շողոմը ու սիրուն զգեստներուն վրայ, եւ զանոնք վաճառողներուն տեղը հարցնողներուն կը ծանուցանեն թէ՛ փորելի մէջ այս ինչ վաճառատունէն գտնուած են : Այս կիները նոյն վաճառատան կողմանէ վաճառուած են՝ յատկապէս ծանուցման համար :

— Երկու փորելացի մանկամարդ կիներ, զեղեցիկ զգեստներով զարդարուած՝ Եւրոպայի նշանաւոր քաղաքները կը շրջին, ամենուն ուշադրութիւնը կը գրաւեն իրենց շողոմը ու սիրուն զգեստներուն վրայ, եւ զանոնք վաճառողներուն տեղը հարցնողներուն կը ծանուցանեն թէ՛ փորելի մէջ այս ինչ վաճառատունէն գտնուած են : Այս կիները նոյն վաճառատան կողմանէ վաճառուած են՝ յատկապէս ծանուցման համար :

ԻՄՍԱՏՈՒՆ ԽՕՍՔԵՐ

Ոգելից ըմպելիքն ո՛չ իմացականութիւն կը բռնայ, եւ ո՛չ ստամբան, այլ բերանը յիշեցնելու, եւ սիրտը գէշ կիրքերու :

— Ոգելից ըմպելիքն մէկ փոքր դաւաթը՝ շատ մեծ գաւաթներով արցունքներ թափել կուտայ :

— Կուտուցն է տեսնել կին մը՝ որ

տեսնելը կ'աւել, քան թէ անոր նազարայլ գնացքը :

— Յամառ աշխատութիւնն ու լըռնայախորութիւնը՝ բոլոր մեծ հարստութեանց էական տարերքն են :

— Արեւելոյն անկեալ ու անուղղայ մարդ մ'է :

— Անուրութիւն ու առաքինութիւն կը վարձատրուին անպատճառ :

— Առողջապահութիւնը կը պահանջէ որ ամեն մարդ ինքն հակէ իւր վերայ, եւ սերտէ առողջապահական զիտելիքն :

— Ինչպէս մտքը պէտք ունի կըրթութեան, նոյնպէս մարմինը՝ մարգարէներուն մէկն է ֆիզիքական կըրթութիւնը :

— Ճշմարիտ քաղաքակրթութեան բարեկեցութիւն մէկն է ֆիզիքական կըրթութիւնը :

— Մայրերը պարտաւոր են թոյլ չվարժել իրենց զաւակաց հետ, եւ այդ չգողել անոնց յանցանքներուն դէմ :

Նիւ Եորքի մէջ կամակը հաւնապարան մը հաստատուած է, ուր կիները կը սորվին եփել, կարել, լուալ : Այս հաստատութիւնը իւր տեսակին մէջ գրէթէ մէկ հատիկ է, ուր ամէն տարի 812 մանկաւարդ ու գեղեցիկ կիներ շրջանաւորու լ'ըլլան, իրենց ձեռքն ու ներնայով վիզայականներ, որոնք կը ցուցնեն թէ՛ իրենք գիտեն իւրակուր եփել, կար կարել, լուալ, ցարարութիւն ընել եւ հոգ տուիլ անական գործերու : Մէկ խօսքով՝ այդ համալսարանէ ետեղները կրնան կատարեալ տանտիկին ըլլալ : — Համալսարանը՝ այլ կրէյսի հաստատութիւնը կը կուտուի, կ'ընտրուի կը սորվեցնէ ձեռու կարէ, լուացարարութիւնէ զատ աղագրութիւն ու մեքենագորութիւն : Կայ գլխարկայինութեան ճիւղ մ'ալ : Հիմնադրին է Պ. Ուլիերմ կրէյս, Նիւ Եորքի նախկին քաղաքապետն, որ իւր եղբոր հետ գործարան մը կը վարէր, ուր 2300 գործաւոր կային : Քաղաքապետը մօտէն անդեակ էր իւր գործատուաց ներքին կեանքին, եւ հասկըցած էր թէ՛ համեստ կարողութեան տէր մարդու մը համար ու մենէն անհրաժեշտ բանն է ունենալ կին մը՝ որ գիտնայ անտեսաւարտէն լաւ կերպով վարել տանք, եւ թէ՛ այս կինը պէտք է, որպէս զի այդ կարենայ հանգիստ ու երջանիկ ապրիլ : Պ. Ուլիերմ կը տեսնէ որ բաւական թոյլատուող մարդիկ աղտոտութեան մէջ կ'ապրին, անմաքուր տաներու մէջ, եւ թէպէտ ունին կին, բայց անոնք չեն կրնար ո՛ր եւ է օգնութիւն ընել, չեն կրնար տունը պահել պէտք եղածին պէս : Այդ կիները կրնային պարկեշտ ու բարեխիտ ըլլալ, բայց չէին գիտեր թէ ինչպէս կը պահուի տուն մը : Ուստի Պ. Ուլիերմ այդ համալսարանն հաստատուց կ'ընտրու համար, եւ կատարեալագոյն յաշուեցաւ : Աշակերտութիւնը կ'ուսուցանեն բուն իսկ խոհարարութեան դրական գիտելիքներ կը բացատրուի մէկ կամ երկու տեսակ կերակուր եփելու կերպը : Աշակերտահիները կը սորվին հաց չինել, ապուր եփել, եւ ուրիշ պարզ՝ առողջապահիկ ու անդաւրար կերակուրներ պատրաստել : Համալսարանին նշանաւորներէն մէկն է՝ լանայողութեան վարժեացնելը աշակերտահիները : Մէկ մի

դատի մէջ՝ դորձածուած ճաշա-
յոցայիններ աշտերուհեաց կը
տրուին՝ առանց գործածելու հա-
մար։ Վարի յարկը մաքուր լուա-
ցարարութեան ճիւղ մ'է, բայց
կիններն չառ չեն սերեր այս գոր-
ծը։ Կինները համարադարձ կը բե-
րեն տան մէջ՝ դորձածուածը նիւ-
թեր, առաջին օրը կը լուան եւ
երկրորդ օրը կ'արդուեն զանոնք։
Համարադարձը այնպիսի կը թու-
թին կուտայ, որ անկէջ երկու
կինները կրնան առանձին ալ ապ-
րուած ճարել, որովհետեւ արդէն
պարտաւորուած կ'ըլլան դորձնա-
կան կեանքի։ Իբրեւ ազգային ու
պաշտօնեայ երկու կինները բաւա-
կան գրամ կը շահին։ Գիշերային
դաստիարակութիւններ կ'ըլլան ա-
նոնց համար, որ ցերեկները աշ-
խատութեան գործ ունին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

Ձիթեկին մասող քիթեկինները
Ձիթեկին կանանց տերերը հմայած
է նաեւ թիթեկիններու եւ որդերու
խաբարի մը, որոնք ձիթեկին կանանց
տերերուն վրայ դալովութիւն մը
ստեղծելով, կը մարեն երկրագործներուն
կրակոտ փափաքները։ Դեռ մէկ եր-
կու տալիս առաջ կ'ստիպեն, Մառտին
կայի եւ վերջապէս Պրտապի չընա-
կաններուն երկրագործները ազգայն
բարձրած՝ անմիջական եւ վերջնական
գարման մը կը խնդրեն այս ծախսը
որդերն ունենան։ Համար։ Յա-
տակ է ըսել թէ՛ Գիտական երկրա-
գործութեան ստացած խնդրիս յառա-
ջորդութեան հակառակ՝ բարձրացել
դարձաններն գտնուած չեն դեռ։

Այս թիթեկիններն եւ որդերն հե-
տեւանքներն են։

Ձիթեկին կարմուխ։ — Երկու մի-
լիմեթր երկայնութեամբ եւ մոտա-
դոյն փոքրիկ օրդ մ'է։ Նոր ձիթեկին
եւ կեղեւին մէջ ճամպաներ չենկողմ
դանոն կը չորցնէ։ Բայց երկտասարդ
եւ դորուոր ծառերու վրայ չկրնար
գործել իւր աւերն։

Դարմանը։ — Գոտուած (պոտու-
մուղ) դոյնացած որդերն ու անոնց հա-
կիթները պարտաւորով ցողուններն ու
ծնկերը այրելով կ'անհետանայ։

Յիլեկին փրափսիկ։ — Այս ալ
նախորդ որդին կը նմանի, սա տարբե-
րութեամբ միայն որ իւր վրան կար-
մը բիծելով կ'ստիպուած է։ Ասոր
դարմանն ալ ցողունները կտրել եւ
այրել է։ Ասիկէ դատ՝ առատ ջուր եւ
աղբ տալու է։

Սիլեկին փրափսիկ։ — Երեք մի-
լիմեթր երկայնութեամբ՝ մոխրագոյն
կտր միջատ մ'է, որ ձիթեկիններուն
տերերուն ուտելով կը ունենայ։

Էլապիս օրդ։ — Փոքրիկ եւ
եւ մոխրագոյն թիթեկինի մ'է։ 5-6
միլիմեթր երկայնութեան ունի։ Ճեղք
վերջը տերեւին կանանչանիւթի մէջ
առնուելով կը սկսի լսողիլով դոյն-
քի ժամանակէն տերեւները շիւրիւր
ցողալովութիւն մը կը պարձրեն, իւր
կողմնակողմը աղբուցած։ Արու թիթեկ-
ինը ծաղիկն բաժակին յարկը կը ձգէ
իւր հակիթները, եւ հոն ձաթելով
որդ կը լսան եւ ձիթեկինները կուտին
մէջ մեծնան։ Այլ կողմէն ձիթեկ-
իններն իւր աճումը կ'առնեն, միւս
կողմէն ալ որդը, հարմարի կերպա-
րանափոխուելով՝ սկստումներն մօտե-
րը իւր կարծօրեայ գերեզմանէն յա-
րութիւն կ'առնեն, այն ատեն կից մը
կուտայ ձիթեկիններուն, եւ գետին կը
տապալէ զայն՝ անոր կոթը կը ծնուի։

Դարմանը։ — Դեղին տերեւները
եւ դեղին թափած ձիթեկինները
ծողովելով այրել։ Օգտուած, սկստում-
ներն ու հոյտներն ամիսներուն մէջ
ձիթեկիններն զանազան կողմերը բոց-
արձարծ կրակ վառել։ Այս թիթեկ-
իններն կրակապաշտ են։ Եւստիով մը
կը յարձակին բոցին եւ կ'այրին։

Ձիթեկին մասն (զէյթոն սիւնի)։
— 4-5 միլիմեթր երկայնութեամբ՝
դեղին սեւորակ գոյնով, գեղին գլխով,
տոտիկներով, եւ կանակին վրայ երկ-
զածեւ։ Դեղին գոյնով միջատ մ'է։ Օգտու-
ած, սկստումներ եւ հոյտներն ա-
միսներուն մէջ հակիթ կ'առնեն, եւ
տակէց գոյնացած թիթեկիններն հոգին
մէջ կերպարանափոխուել ետքը թի-
թեկինի վրձակի մէջ կը յարձակին
ձիթեկիններ վրայ՝ անոր անաչիկ իւզը
ծծելու համար։

Դարմանը։ — Ամանի մը մէջ ջուր եւ
մեղր խորտ խառնելով՝ մեղրաջուր
մը պարտաւորուած է։ անոր վրայ 100ին
1 դուրակաւ նստանի աւելցնելէ
ետքը ծառին ճիւղին վրայ կ'առնուէ։
Ծառից ճանձը կը սկսի իւզոտ կերա-
կուել ետքը մեղր ճաշակել, եւ քիթը
ամանին մէջ մտնելով՝ մեղրով մեղրեղ
վերի դեղը կ'առնէ կը թափուտուի,
եւ այդ ամանին մէջ կը լսայ իւր գե-
րեզմանը։ Այս փափկատուն ճանձերը
չեն կրնար դիմանալ ձմրան ցորտին
ու լուքին։ այս պարտաւորուած կ'ապա-
տանին ձիթեկիններն ձիթեկիններն եւ կե-
ղեւներուն տակ։ Թմրած կը մնան հոն
ծողովելով ոչնչացուելու է։ Հոյտներ
երբ մէջ ծառին չորս կ'աղբ լու փո-
րելով՝ հոգին մէջ կ'առնեն տերերը
գետր հանելու, եւ հոյտներն կ'առ-
նին թիթեկիններու հրամայներով։

Ճարդիկ օրդ։ — 3-4 միլիմեթր
երկայնութեամբ, նեղակ թեւերով եւ
սեւ մազերով զարգարած մամբիկ
թիթեկին մ'է։ անոր ալ որդերը ձիթե-
կիններուն տերերներուն եւ անաւանդ
բարակ ցողուններուն աւել ծծելով կը
թափաղանեն եւ կը ծախեն։ Այս
թիթեկինները ուրիշ թիթեկիններուն
լացած ծախին մէջ կը գետնից հա-
կիթները, որ կ'երպարանափոխուին։
Դարմանը երեք կերպով կ'ըլլայ։ Ծա-
կեղեւները եւ տերեւները ժողովելով
այրել։ Լու կտրով յոտել եւ գոյա-
ցած ձիւղերն ու ցողուններն այրել։
Բունն ու ձիւղերը կ'ըլլին քաճախով
եւ այրելով ծծալովով ծեփել կամ ծա-
ռաթիւղով ծառին վրայ սրտիկ։

Կայ 3-4 միլիմեթր երկայնութեամբ՝
դեղին կանանչ գոյնով՝ փոքրիկ թի-
թեկինի մ'ալ, որուն թիթեկին գեղին-
կարմիր գոյն եւ կանաչի պէս ճեղքով
մարմին մ'ունի։ շատ արագան է,
ընդ հանրապէս կ'ոխնեններուն եւ տե-
րեւներուն կոթին տակը կ'ապաւտանի
եւ ծաղիկներուն կը մնայ։ Գոտուած
հոյտներն ատեն չկրնար չինել բոցը։
Կանաչի գոյն ունեցող տերեւ եւ ցո-
ղուններ կ'առնելով այրելու է։

Լափօնիւր օրդ։ 3-4 միլիմեթր
երկայնութեամբ միջատ մ'է։ Նախ
դեղին սեւորակ եւ յետոյ մոխրանա-
գոյն մը կը ստանայ։ Էզը տարին 1000
հաւելի մ'առնէ։ Ընդհանրապէս ճիւղ-
երուն աւել ծծելով շարժարդէն հեղեղ
մը դուրս կուտան։ Երկու հիւսնա-
թիւն մը առաջ կ'առնէ։

Դարմանն է՝ քարիզը եւ օճաղ
խորտ խառնելով՝ աւելով մը ծառին
վրայ սրտիկ։

Գրիգոր Թ. Թիթեկիններ
ի Հայկազ (Երկրագործ. վարժարան)

ՊԵՆԵՆՍԻԱ

ԹԵՐԵՒԱԲԱՐՈՅ

ԱՂԱԿԻԸ

— Ծառ լուս, դուր այս տարին
միւս պիտի երթաք, տիկին։

— (Անտարքեր գիրքով մը)
Կարծեմ թէ մենք այս տարի Տի-
նար պիտի երթանք սիրելիս։ Տի-
նարին Վերթիւն կը փափաքի որ հոն
երթանք, անոր աղջիկն ու իմ
Քոլէթ չա՛տ կը սիրեն զիրար։ այս
երկուքը՝ ծախիկն լրգանքի ժա-
մանակ գրադիւց հետ գոյա-
նայիք սերտ յարաբերութեան չը-
նարհիւ շատ պատեհ առիթ ու առ-
պարզ պիտի գտնեն զիրար սի-
րելու, տեսակցելու համար։

— (Քիչ մը սրտնեղութեամբ)
Ծառ լուս, տիկին։

— Եւր ալ կը կարծեմ թէ
չառ լուս պիտի ըլլայ։

— Այս խոսակցութիւնը տիկին
Ինկիլի սրահին մէջ տեղի կ'առնե-
նար Յուլիանի սկիզբները։ Տիկին
Պօրտուալ եւ աղջիկը՝ Քոլէթ մեկ-
նելէ ետքը՝ Քոլէթ ըսաւ մօրը։

— Ուրեմն ստուգուեցաւ. դու
որոշեցիր Տինար երթալ այս տա-
րին։

— Այնպէս է. անպատճառ հոն
պիտի երթանք. քեզի համար օգ-
տակար չէ՞ տիկին Վերթիւնի զմեզ
հոն տեսնելու փափաքն։

— Սակայն վառահիւս եւ թէ՛
տիկինը կ'աղմկեն մեզ յայտնուած
փափաքն անկեղծ է։

— Այո՛, գիտեմ թէ անկեղծ չէ,
բայց ես կ'աղմկեմ որ անպատճառ
յարաբերութիւն ունենանք տի-
կին Վերթիւնի հետ, որովհետեւ
կը յուսամ թէ դու այդ յարաբե-
րութեան շնորհիւ պիտի կրնաս
հարուստ ամուսին մը գտնել. քե-
զի համար, այս նպատակաւ՝ ձմե-
րային երեկոյթներու մէջ անուա-
նի վերադառնալ Պ. Վերթիւնի հետ
տեսակցութեան ատեն կ'երպով մը
խօսք բացի ամարանոցի վրայ.
տիկին Վերթիւն ըսաւ թէ ամառ-
նը Տինարի ամարանոցին մէջ
կ'անցունեն. ես ալ ըսի թէ կա-
րելի է որ մեք ալ այս տարի Տի-
նար երթանք։

— Ծառ լուս, տիկին Վերթիւն
միանգամայն բացէ ի բայ փափաք
յայտնեց որ ես ալ իւր աղջկան
հետ բարեկամական յարաբերու-
թիւն հաստատուի։

— Ոչ, հոգի՛ս, նա ինքն բնա-
կանաբար այդ կէտին վրայ չխօ-
սեցաւ. խօսքի մէջ ես այնպիսի
բան մը կ'ընէի. ծախիկները պոր-
տելու ժամանակ հարկաւ մէկմե-
կու հանդիպելու պատիւը պիտի
ունենանք, ըսի, եւ ալ պատաս-
խանելով թէ դո՛ւ պիտի ըլլայ։

(Հեղեղական ժպիտով) Այսինքն
չառ տիկար հրաւեր։

— Հոգի՛ս, ի՛նչ որ ալ ըլլայ,
իրենց հետ յարաբերութիւն հաս-
տատուելու կը նպատեմ. անշուշտ
Տինարին մէջ աւելի մոտեմութիւն
կը դոյնայ. քան թէ Բարիկի մէջ.
անգամ մը եթէ աստիճան մը յա-
րաբերութիւն հաստատուի, մեզ
կը մնայ պատեհ առիթէն օգտու-
ելով յարաբերութիւնը առաջ տա-
նելով. եթէ չկրնանք օգտուել
չառ զարմանալի կ'ըլլայ։

— Սակայն խորհեցա՛մ թէ բա-
ղամ՝ ծովը պիտի ըլլայ եթէ Տի-
նար երթանք. կը յուսամ որ 13
օր ամարանոց երթալու համար
հօրս առած 13 լիրան բաւական
ըլլայ։

— Բաւ օգնութեանդ կը կարօ-
տիմ՝ հօրմէ՛ք աւելի դրամ կորցե-
լու համար, գիտե՛մ որ հայրդ ոչինչ
չկրնար քենէ. պէտք եղածին
չափ լեղու թափելու. ես, որպէս
ղե այս տարի գոնէ 30 լիրա տայ.
Եթէ մեք այդչափ դրամ ունե-
նանք՝ կրնանք տիկին Վերթիւնի
պէս հարուստ կնոջ մը կողմերը
գտնուել 13 օր։

— (Աւելի տխուր գէմքով)
Ինչ՞ ճիշդ հայրս . . .

Աղջիկը կը արեւը, խորհելով
թէ՛ հայրն 30 լիրա զոհելու հա-
մար չառ նեղութեան յանձնառու

պիտի ըլլայ. բայց միւս կողմա-
նէ ի ներքուստ կ'աւարտանար՝
երեւակայելով թէ այդ յարաբե-
րութեան շնորհիւ հարուստ ա-
մուսին գտնելու եւ բարեկեցիկ վի-
ճակ մը ստանալու հաւանակա-
նութիւն կայ։

Քանի մ'օր ետքը մայր ու աղ-
ջիկ Տինարին մէջ կը գտնուէին, ու
հաստատուած են Գաղղիայ ծովե-
ղեւայ գեղեցիկագոյն ամարանոց-
ները։ Հոն հասնելէ երկու օր ետ-
քը, ինչպէս կը յուսար մայրը,
ծովեղեւիքը պատահեցան տիկին
Վերթիւնի, որուն ընկերացած էին
հարուստ ու նշանաւոր տիկիններ.
բարեկենդ փոխանակուեցան եւ որ-
պիսութիւն հարցունելու ձեւա-
կերպութիւններ կատարուեցան.
սակայն տիկին Վերթիւն ա՛լ աւելի
մեծորանք չընելով եւ մնաք բա-
րովն արտասանելով՝ իւր ընկե-
րութեան հետ գնաց փառաւոր
ամարանոցը, եւ մինչեւ իսկ հրա-
ւերի փոքրիկ փոքրիկ նշան մը
չըրաւ անոնց։ Այս պատճառաւ
չառ սրտմտեցան մայր ու աղջիկ.
սկսան լսիկ մնչիկ քաշել գէպի
մեծաւոր տեղ մը. անդ բազմե-
ցան. օրիորդը կը խորհէր թէ
կ'ըր պիտի գտնէ զինքը երջան-
կացնող ամուսին մը, իսկ մայրը
մտաւորութեամբ հնարք մը կը
փնտռէր գեթուարին կացութեան
ազատելու համար։ Պահիկ մը ետ-
քը յանկարծ խօսեցաւ.

— Պարզաբար տխմարութիւն
է՛ անկարելու բանի մը համար
ա՛յսպիսի տխրիւ Պէ՛տք է որ տըլ-
րիս դու՝ քեզի հետ նշանուել ու
զող երիտասարդ. մը չգտնելուդ
համար. մեր հնգետասնորեայ
բնակարանին մէջ մեզի պէս հիւ-
րեղ երիտասարդ ժան ի՛նչ օրի
կըսպատէ. արգարեւ սա հարուստ
չէ՛ տիկին Վերթիւն ամարանոց
յաճախող երիտասարդաց չափ,
սակայն անպատճառ փայլուն ա-
պագայ ունի. լուս երիտասարդ
մ'է. ի՛նչպէս, դանի յարմար չէ՛ս
համարի։

— (Աչքերը փայլելով) Եթէ
ղե սիրէր ժան, ես ալ անոր կը
համարէի։

— Զբեղ սիրե՛ւ. . . Դ՞ր այր
մայրը չհրապարակե՛ր՝ անգամ մը
միայն տեսնելով քեզի պէս գեղա-
նի ու արագբաւ օրիորդ մը. չէ՛ս
գիտեմ, ժան երբ տեսնէ քեզ
Դ՞ր չափ ալ յայտնէ կ'ըլլայ։

— (Կարմրելով) Իրա՛ւ կ'ըսես
— Այո՛, սակայն դու նախ ը-
սէ՛ ինձ թէ՛ հաճելի կը համարի՞ս
դանի։

— Մա՛յր, ես չա՛տ հանձնա-
ծմ անոր։

— (Ծախիկով) ուրեմն ամուս-
նութիւնդ որոշուեցաւ. աղջիկս,

ժանի հօրաքոյրը արգելք չպիտի
ըլլայ երկուքիդ ամուսնութեան.
միայն թէ դու քիչ մը խնամով
վարուելու ես. փափկութեամբ
երեւելու ես. թերեւս քիչ մ'ալ
եւսանալու ցոյցեր ընելու ես. այս-
պիսի խնդրոց մէջ այդպիսի վար-
մունք նպատաւոր կ'ըլլան. ցոյ՛ւր
թէ աղմուական դատակարգէ ես,
ապագայ ամուսինդ տեսնէ այդ-
վարքդ ու գնացքդ եւ վճռէ ար-
ժանիքդ. վերջապէս ժանի առջեւ
հաստատէ բոլոր յոտկոթիւնե-
րդ. վառահիւս եմ թէ՛ ձմրան

սկիզբները բազմաւոր նշանա՛ծ մը
պիտի ըլլայ։

Աղջիկն այս խօսքերուն պա-
տասխանեց՝ դուրսը միայն ծռե-
լով։ Անոր այս շարժումը՝ մօրն
ըսածին պէս վարուելու անկարե-
ւութեան եւ տարակոյսի նշան էր.
այսու ամենայնիւ՝ կը հաւատար
թէ մայրը փորձառու է այսպիսի
վարմանց մէջ. ուստի ինքիւնքն
ժանի հաւանեցնելու համար՝ սկսաւ
վարուել գերաստնուհի մը պէս։

Մայրը՝ իրենց որդեւոց չար
խրատ տուող, գէպի ի չար ճանա-
պարհ առաջնորդող եւ անոնց նե-
ղութեան ու թշուառութեան
պատճառ եղող մայրերէն էր։
Գիւղերը չըլլող փերեզակի մը դա-
ւակն էր ինքը. վարժարանէն ել-
նելուն պէս իւր բնակավայր գիւ-
ղաքաղաքի բժշկին հետ ամուս-
նացած, եւ փարիզի մէջ բնակելու
ստիպած էր զանի, որ թէպէտ
հմուտ էր, բայց յաջողակ ու գոր-
ծունեայ չէր։ Տիկինը կը փափա-
քէր որ ամուսինը փարիզի մէջ
համբաւ ստանայ, եւ իւր յարա-
բերութեանց շնորհիւ շատնան յա-
ճախորդները։ Սակայն այս ըն-
տանիքն ի փարիզ փոխադրուելէ
ետքը՝ չյաջողեցան տիկինը առա-
ջադրութիւնները։ Կարեւոր դրա-
մադրաւ մը պէտք էր՝ փարիզի
հարուստ գաղափարգի թաղերէն
մեկուն մէջ բնակութիւն հաստա-
տելու եւ հարուստ յաճախորդներ
ունենալու համար. բայց իրենք
այդպիսի դրամագլխի տէր չէին.
ուստի կամոյ աւանայ հարկադրե-
ուեցան հաստատուել այնպիսի
թաղի մը մէջ, որուն բնակարանաց
վարձերը քիչ են, եւ բնակիչք՝
մեծագոյն մասամբ՝ միջին աստի-
ճանի գործաւորք ու վաճառա-
կանք, որոնք շատ աշխատութիւն
եւ քիչ հարատուութիւն ունէին, եւ
իրենց հիւանդութեանց ծանրա-
գոյն վիճակին մէջ հազիւ բժշկի
կը դիմէին։ Հետեւաբար՝ կարի
յոյժ գեթուարին էր այս կարգի
ժողովրդեան մէջ բազում յաճա-
խորդներ ունենալ, ճոխ ապրուստ
հայթայթելու եւ հարստութեան տէր
ըլլալ։ Այսու ամենայնիւ՝ եթէ
տիկինը միշտ իրենց կարողութեան
սահմանէն դուրս ելնելու ձգտում-
ներ չընէր, այս ընտանիքը պիտի
կրնար անդորր կենցաղավարու-
թիւն ունենալ։ Տիկինը փափաքե-
լով կը փափաքէր. ճոխ ու վար-
ժամ կրնար վարելու, եւ գէպի
այն կողմը կը մղէր իւր ամուսինն
ալ։ Ի վերջոյ՝ ծնած աղջիկն ալ
հեշտասիրութեան եւ հարուստ ա-
մուսին ունենալու մեծամտութեան
գաղափարներով անուցած դար-
գացուցած էր։

Օրիորդ Քոլէթ՝ թէպէտ սրա-
միտ ու գեղանի էր, բայց թիթե-
ւաբարձ, փողոցէն անցնողներուն
ուշադրութիւնը կը գրաւէր իւր
փափկավարութեամբ, սակայն երբ
ժամանակ մը երիտասարդի մը
հետ տեսակցէր, իւր թիթեւու-
թեան պատճառաւ չէր կրնար ա-
նոր սիրտը գրաւել ըստ արժան-
ւոյն։ Ժանի հետ ալ այնպէս ե-
ղաւ։ Կ'ուզէր գրաւել զանի՝
փափկավարութեամբ ու զարդա-
սիրութեամբ, բայց բոլորովին հա-
կառակ հետեւանք ունեցաւ։

